

יידישע

פעסטער צייטונג

דאָן נערסטאָג - אויסגאָבע

דויעטס כלאסס ערשיינט צוויימאל וואָכענטליך אונד קאסטט 16 עסטערליך - אונגארן נאָכצוהינדן 6 נולדען ע.ו.ו. האַלבווערונג 2 פערטער 2

דער דויעט צייטונג קאָנן מאָן יעדען מאָרגן פערטער ערירען אונד דער פּרונטעוואַרשאַנס-פעסטן בענינגט מיט דעם עסטאָנע דעם זעכטן כלאָססעס.

„אדרעססען“ III.

נון האבען וויר נאך פאן איינער דרעססען אדרעססען צו שפרעכען! דא איסערסטע לונגע מיט דער צווייטע ערנסט שווימער מיט אדרעססען און דער שפיעטע מאכטע זיך נעמליך דאס פערנינגען. דא טהראן-העדע דורך איינע אייגענע אדרעססען צו בעאנט-ווארטען. פירליך האט דא אייסערסטע לונגע בייא אפפאסטען איינער אדרעססען אין נאר לויכטעט שפיעל. דא ווייס יא אים פארהייען. דאס אדרעססען נישט אן דען קאנט אונטערשט ווירד! דא ברויכט דאדער קיינע רוקוסטען צו בעאכאכטען אונד שרייבט אין דא אדרעססען אלע דאס צויע-בעניטווינגען דוממוסען היינען וועלכע זא אים הייסטאגע יארהאראים יארהאראים אונטערבראכען ווערענדיגארהט. איינעס זייט דא אייסערסטע לונגע מיט דער צווייטע אנטשאט קלינער פיעל דימטער נעווארדען צו זיין. דא איסערסטע נון אדרעססען שווארצע אלע נישט בלאס אבער דא רעניערונג אים, דאזערט דורך איבער - דא ווען!

מיט זיינען אייסערסטע לונקישען פיינדען-דא רע-נערונג דעם לאנדעס צו איבערנעמען! פארלייפן קאנגען וויר אנדעס נאמן רודיג בליבען. דא ווי-בערע אדרעססען ווירד נישט אבערדען. דא ווירד אונטער דען אנדערען שרעסען דעם היינעם אי-מער דוכטעס שטייבט שפאכטען אונד דער רעניע-הונטס-פיינדליכע אונד ווענעפערעסערשישע שפאני ווירד נאך לאנגע נישט נעוואונגען ווערען. מיט-מער צו זיין!

הארוואס איינע גראסאריבער רעדען, אין וועלכער ער דא אדרעססען דער ליבעראלע פאר-מיט פערטהידינגט אונד דא צור אנאנאמע עסט-פאהלען האסטען, עס איזט ווארד (זאנטע ער), דאס אין דויער אדרעססען נאך קיין אויספירליכען פלאן צור רעסטונג דעם לאנדעס ענטוויקעלט אונד אבער דא רעניערונג ווירד שאן אויף נישט לאנגע צייט מיט איינעם אויספירליכען פלאנע אפערע-טען. און אנערקענען וואהל, דאס דא לאנג דעם לאנדעס איינע טרורייגע און דאן ביי-כע מען מאן נאך היינטיגליך אונזערע צונולפט נישט צו פערצווייפלען. אונזער רעניערונג ווירד מיט בעסטעס נעוויסען איהרע פליכטען ערפוללען, נור מיט דאס פאלק און מיטהעלען אונד אפער-בריינגען. דא רעניערונג מיט שפאראוס זיין, אבער און דאס פאלק דארף אין זיינעם פאמיליע-לעבען נישט פערשיידענדיש זיין. און ביי אן און אונד שפארען דאס אונד היט אונזער רוק!

עס ווירד נעמליך דא דויער אדרעססען אונטע-פעהר פאלונגענדעס נעזאנט! וויר מענגער דער אייסערסטע לונגע פיערען דא טרויערען שלדע-הונג אונזערע צייטמערען אין דער טהראגערע אים פאלליכאסטען רוכטען. דאן ווער דא מיטפעל וועלכע אין דער טהראגערע צור בעווייסינגע דער איבער פארנעשלאנגען זיין, נישט אייסרדיכער. זענן פיר אונגארן נערהאלפען ווערען וואל און פאר אלעס דער אונגארן צווישען עסטעררויך אונד אונגארן פאס יארהרע 1867 צום פערטער הייסענע-ווארטען ווערען. דא ביהודענען מיטעסער האבען אלע דאס נעלד פאירשענדיגט. אונד האלב דא שטייערן פאן יארהר צו יארהר וואהרט. אונד איבער-דעם און נאך. אנהייבען איינענאמען ווערען מוסען. אבער דא ברענע קאנגען דא הארען שטייער נישט מערה אייספירען. דא פערטאסטען אונד פיעלען אין דא הענדע - יידישער וואכבערער. דא נישט דעם הארען ארעס, דעסען יוחס'דיקעס פאן אפארט. שפאסטע בעפענדען זיך לידע נעמטער אין דען האנדע פאן ווערן דא איינען וואלבען יוחס' נישט איפויזיען קאנגען. דאס מיליטער מיט אבערשעפטע ווערען. דאס הייסט: עס מיטע דא דע נעמינאמע ארמעע' בעווייסיגט ווערען אונד דען שטעלע בלאס האנדיקעס' עקסיוטירען. און דא עסטעלעבאק מיטע אפארט עררובכטע ווערען. דאמיט מאן מערה נעלד האבען.

איבערנעס זיך וויר מיט דען אדרעססען נאך אימער נישט פערטען. און הער מיט מיט האט בערייט דעם היינע אנגעזיגט. דאס ער איינע אייגענע אדרעססען איינבריינגען ווערען. ווירד נע-וויס רעכט "אויסער" זיין. זאלעס אדרעססען נעגען נישט אן דען קאנט אב. ווא זיך און נישט פיר און ביי שטייבט. ווא דער בלאס צום שקא-דאל מאכען.

נאך הארוואס שפראך וועדער ערנסט ש-מאני נענען דא אדרעססען דער ליבעראלען פארטייא אונד פיר זיינע אדרעססען. שפאני זאנטע נור דאסעלבע וואס ער אין איינער אדרעססען נע-שריעבען האסטען.

מיט איינע ווארטע. דא אייסערסטע לונגע ווינטט בלאס: דא נענצליכע לארויסונג אונגאר-פאן עסטעררויך. דא בעשטראפונג אלע ביהודער-נען אונגארשען מיטטער, דא אבשפאונג דער שטייערן. דא ווענאונג דער ווען אלס וואכבערער. דא איינפירונג דעם אלטען פערבאכטעס. דא ווען אן אונגארן קיינע נישטער קויפען דרעסען. דא אב-שפאונג דער נעמינאמע ארמעען. דאמיט דא מאנאכע שטעלען בלייבען, אונד און און איינע נע נראשען אין דא טאשע צו בעקאממען. איינע אונגארשען באקן (איינענמליך איינע אונגארשען באקאממענ-דוקערעיא) זאליך צו ערריכטען ווירד אלע דאס עשענען. דאן ערקלערט זיך ערנסט שפאני צום שווערען אפער בערייט. אים פעראינע

נאך פערלעונג דויער גראסטען שימפס-אר-רעסטע זאנטע דער הייסענאנס-פערזונגען ני צו-דיעסטאל האבע און נאך זאלע שפיענענרע אים-דוקע נעגען אונגארן אונד זיינע רעניערונג אים-לעווען לאסטען. אבער אין עקולפט ערקלערע און דאס און זאלע ווארטע אין דע זענעם היינע נישט מערה וולדען ווערען!

מיטטער מיט א זאנטע: איינע זאלע אדרעססען אונד איינע בעלידינגע נענען אונזער פאלק. נענען אונזער לאנד אונד נענען אונזערען הערשער. דויער אדרעססען דארף נאר נישט נע-דוקע ווערען!

הערויף העלש נון דער רעפערענט מורווי

הערויף העלש נון דער רעפערענט מורווי

קאנ קורו

מיט 1-טעם אקטאבער 1-יא אום אן דער הייז-
 זענען אויפגעלייטשען פארקסטיולע דיא שטעללע
 דעם לייטענדעם לעהרערס מיט דעם עיהרליכען
 נעחאלטע פאן 500 נולדען צו בעזעטען, העררע
 רעליעקטארענע מיטשען דען פרעפארמאדע-קורז
 אפגענטנד אבסאליוטרע האבען אונד אלס הייסט-
 שולע-הערער בעפעהנדע זיין העכערמאטעס וויס-
 סע דאדע נובט אפגעהען אונד פאן פערהאלטע-
 טען עיהאלט דערעניגע פאדענע דעסטען נאטשן
 (איין ספארמטע נעטהאנגע) — אינטערעס און
 וויבליכע האנדארטען ערטהילען קאן. אפגע-
 טע ונד אן דען נעפעקטיגטען ביז 8-טען סעפטע-
 בער איינגעדען.
 נראס-קאס סאלאן (נישרדער קאמפאט)
 אים איינסט 1875.
 דער פארשטאנד.

* (דיא נייען פֿרענומער אנטען)
 זעלבדע דען אפאטא אינווערעס האמאס, דיא יודען
 און ענגלאד, נאך נובט ערהאלטען האבען מאנין
 אום דאס רעכטצויס אנצויגען, דאמיט וויר איהר
 נען דיא פערהלענדען בלעטטער שיקען קאנען.
 דער ראסאן, דיא סאכנאטוואנער "איט און-
 לענגסט אלס ספארמאטעס בוך (298 זייטען שטארק)
 ערשיינען אונד איט צו בעקאממען נוט נעבנדען
 אום 80 ק"א און דער בוברוקעווא דעם העררע מ'
 בוריאן מאדראקאנער-הייז אין פעסט.

נעשעפטסברייטע

פעסטער פרייע

1111 זען וינער טהיים-ווינען 86-פעכר- נער 5,65 נולדען. — באנאטער 84-פעכר- נולדען 5,82% פעך דרייא מאנאטע אונד פעך צאלע עקטומער. נער 8 טען 270 - 270 = 0,15 נולדען פער 72 ווינער פֿינע. — האפער פרימא 2,75 נולדען 80 פֿער סוק ור פֿעך באנאטער 8,35 - 8,15 נולדען נאל- צען אינע פֿעך האסס. סארן 79-80 פֿער. 3,30 - 3,15 נולדען. 1111 זען נענען דיא פרייע טהיים-ווינען נער דיא זענען פרייע אום נובט ערשיינען. פער סעפטעבער- אקטאבער 4,90 - 4,92% פער סרד-יאיר 5,65 - 5,60 נולדען. קארן פער סעפטעבער - אקטאבער 3,30 ביז 3,82% נולדען. האפער פער סעפטעבער-אקטאבער 2,17% - 2,19 נולדען פער סרד-יאיר 2,38 - 2,39 נולדען. סוק ור פֿעך 3,08 - 3,10 נולדען קארן פֿער 150 פֿעך קארן-פֿעך 11% נולדען. ווינער פֿרענען. טהיים-ווינען: סרד-ווינען 42% פֿער. ווינער פֿרענען שלאנט פֿעך סרד-ווינען דער איס- טרייע איין דעם שלאנט פֿעך סרד-ווינען 7-טען ד. ס. פֿערהא- 2439 אינאויסע 1598 באליעשט אונד 110 דרייעע נוחאסען 4087 שווק אבסטן. נעקישט וואידען פֿאן ווינער פֿלוישען 1691 פֿאן לאנד פֿלוישען 3418 אונד אינאויסע 110 נענען אייטס לאנד 88 שווק. דען נואכסט לאנד-אבסטען שווק. פֿיר ווינען פֿערהאנגען 1591 שווק. דאס אינאויסע- וויכט שטעללעך וך פער שווק פֿאן 375 ביז 800 פעכר. דער אנטפֿעסען פער שווק פֿאן 180-389 נולדען אונד פער ענטומער פֿאן 24-38 נולדען 7% פֿער.

קאנ קורו

אם 26-טען אקטאבער איט ביא מיר דיא
 שטעללע איינסט דרויעהרערס צו בעזעטען.
 יאהרעס-אלט 20 נול. נעכסט קאסט אונד קוואר-
 טור, רעפֿעקטארען, מיט נישען ציינעסען אייבער
 זיבליעס בעטראגען אונד בעפעהנדע צום אינטער-
 רובסט דער 4 עלגעבטס-אדראסען אין דרייטער
 אונד אינאויסער שפראכע אונד אים סך פֿערו-
 הען, מאנין איהרע אייגענהייט נעשעפטען
 אפגעטע נעכט ציינעסען ביז 27-טען סעפטע-
 בער איינגעדען דער אינאויסער ערהאלטען פֿערהאלטען
 ווינעשענען פֿערהאנגען.

DAVID LESMANS,
 in Ujtalu, 1. p. Alsó Utsa (Siebenbürgen)

פיר אייראעליטישע שטודענטען

איניע סאלידע קאנאען, זעלבדע דיא הייזענע
 שילען בעזעכען, פֿענען ביא טיר העכעפאלע אייס-
 נארטען נישען אונד איינענענע בעפעהנדע
 עלטערליכע איינבוט, העלענדיגע ערשפרינגען ווא
 און טהילוויווען אנטפֿעריכט אן דען פֿרייען אבענד-
 שטונען, צו בוילענען ברענגענען.
 נעכטע אן עים נעכטאן פֿערטעל מינע
 וואהנען אין דער וואסנע-דייטשלאס נום 8 נענען-
 איבער דער דייטשלאס-איינענע בעזעכען, א
 דיירעקטע דיעזע איניע דען ערשטען אונד איהרען
 שטודענען וואנען ניר זעלבראמען ערשיינען,
 אונד ערזע אן דיעסעאללע בעזעכען אונד
 מעלדענען העכשטייט אן עים רובשטען צו וואלען,
 ווא אן אללעס נעדיגע זאטעס בעאטייאטע
 J. Dessauer. Pest, Königsgasse 2.

ערדיעלט און אפֿעיערע בענעפאללס איינען שום
 אונד ביא אנטערווינג דער וואנער שטעללע
 זען וך העררען, ווא דאס וואפען מיט נערהאטען
 בלייא געלאדען דאס. (ביים בלאטען עקסטערעיען
 דאדע פאן ניר מיט פֿולווער אונד נובט מיט לא-
 דינע שיעסען.) דאס קאנ דאך ניר מיט אביכט נע-
 שעהן זיין, איך קענען שום ווירטע פֿאן איינעס
 קראאטישען סאלדאטען הער. עם זינד דאך נאר
 נעפעהרליכע פֿרינדע, דיעזע קראאטען (ערדענע-
 צאנ אלברעכט איט איך אינאמאל ביים עקסע-
 ציערען איך זאלבט ווינע פֿערוואנדעט וואידען.)
 * (אינזערע הייסט ינע בילל א-
 נע.) דא עס ניר מיט דער הערענאיינער גע-
 לוציאן אבווערטס נעהט אונד וויר דאדער דען
 קרעניס-שיא-פֿלאמיאן און דער וועסטליכען סרוקיא
 נובט מעהר אז איינפֿעהרליך ציינען לאסען מיט-
 טען קאנעט אינווערס לאנד-קאמטע פֿאן אייראפא
 שאו נעכטען פֿערהערט ווערדען, צו אינווערס פֿאלי-
 מיטען נאכריכטען ווערדען דיא לעזער דיעזע קאר-
 טע ונדער נוט נעכריכטען קאנען, דאמיט ווא פֿאן
 דיעס ונע וויסען, ווא עם זיינעט. (דיא קאנעט
 נענענע ונד דער דודע דיעזע קרומטע ליענו נענענע-
 צייכענען דיא דינגערען קרומטען אונד נעשענלע-
 טען ליענע בעזעכענען דיא פֿלויסען דיא קרומ-
 פֿונקטע בעזעכענען דיא לאנדע דער שטארטען -
 דאס אלפֿאבעטישע פֿערייצענע דעם דעפֿיטירע-
 נאמען איט עפענפאללס פֿיר דיא לעזער אינווערס
 וויסעטאנס - בעזייכענע ונדער נאטהעווענדיג, זענען
 צום הייטשפֿאל אן אינווערס וויכטאנס-בעריכטע
 שטערע, דאס דער דעפֿיטירטע נעכטען דיעזע איי-
 נענעס נעזאטע האט אונד דער לעזער וויסען ווייל
 אים וועלכעס וואהל-בעזעכט ער איט אונד צו
 וועלכע פֿארטיא ער נעזאטע אז טאג ער און
 פֿריהער אונטער דעם בוכשטאפען ביא דער
 לעבראליש פֿארטיא ווען, פֿענעט ער אונד נובט
 דאט, אז וואכ ער אונד ביא דער אפֿאזיציאן דער
 דעכטען, וואכ ער אונד דער אינאובענינגקייט-אונד
 דאן ביא דער נאציאנאליטיע-פֿארטיא, ווא ער
 אונד ענדליך פֿענדען מיט - אונד זאטעס וויס ער,
 דאס זע ב ו ע ל צור נאציאנאליש פֿארטיא נע-
 דאטע אונד אים דעם וואהלבעזעכען הערשאפֿע-
 שטאטס איט - פֿאן דען דעפֿיטירטע וועלכע אן
 מעהרערען וואהל-בעזעכענען געוועהען וואידען,
 קאנען וויר הייטען שאן מעלדען, דאס העררע ווא
 אין דער הייזען אינאויסער העררע טהיים-
 טאני און דער פֿראנצ-שטארט דענדע באמאט אן
 טאמ העררע פֿענענע און פֿאכט אונד העררע פֿע-
 פֿאט אן איינבוטען נעפֿאליכע אונד - אן דען
 ערלעדיגע וואהל - בעזעכענע ווערדען געשעס
 דאדער ניר וואהלען איינענענע ווערדען
 מיסטען -

פיר אייראעליטישע שטודענטען		פיר אייראעליטישע שטודענטען		פיר אייראעליטישע שטודענטען		פיר אייראעליטישע שטודענטען		פיר אייראעליטישע שטודענטען	
איט	קארן	איט	קארן	איט	קארן	איט	קארן	איט	קארן
747	...	27	...	29 90	...	4.45-4.35	81	...	...
935	...	25	...	23	...	4.60-4.70	82	...	...
53	...	27 25	...	22 10	...	4.95-4.85	83	...	...
60	...	26 25	...	20	...	5.15-5.05	84	...	...
150	...	22 25	...	18 20	...	5.35-5.25	85	...	...
91	...	19 50	...	16 30	...	5.45-5.35	86	...	...
230	...	12	...	14 70	...	4.55-4.45	81	...	...
49 25	...	13 50	...	12 90	...	4.75-4.65	82	...	...
137 50	...	14 50	...	11	...	5	...	...	...
...	...	16 75	...	9 20	...	5.25-5.10	74	...	...
...	...	15 50	...	...	...	5.40-5.30	85	...	...
...	...	14 75	...	...	...	5.50-5.40	86	...	...
87 50	...	49 75	...	101 80	...	...	...	...	...
79 75	...	77 30	...	5 29	...	4.45-4.35	81	...	...
...	...	77 75	...	...	...	4.65-4.55	82	...	...
...	...	104 75	...	8 92	...	4.90-4.80	83	...	...
86 25	...	...	...	1 65	...	5.10-5	84	...	...
88 25	...	...	...	1 53	...	5.30-5.20	85	...	...
39 25	...	...	...	...	...	5.40-5.30	86	...	...
55 75	...	...	...	...	...	...	...	...	...
116 50	...	81 25	...	...	...	4.55-4.45	81	...	...
25	...	81	...	134 50	...	4.75-4.65	82	...	...
48 50	...	79 68	...	133 75	...	5	...	...	...
186	...	85 25	...	111 96	...	5.25-5.10	84	...	...
...	...	85 50	...	116 50	...	5.40-5.30	85	...	...
121 50	...	101	...	104 50	...	5.50-5.40	86	...	...
161	...	76	...	272	...	...	...	...	...
22 75	...	205	...	245	...	3.40-3.25	80	...	...
137	...	70	...	22 60	...	3.15-2.65	72	...	...
110 40	...	22 75	...	164 25	...	3.50-2.35	72	...	...
26	...	8 50	...	110 50	...	2.10-2.65	50	...	...
...	...	61	...	56	...	3.15-3.10	100	...	...
...	...	89	...	94	...	4.10-3.05	...	...	...
...	...	204	...	35	...	2.40-2.30	78	...	...